

Слободян К.Р., Яковлева Н. С., студенти
Науковий керівник: Калініна Л.А., к.п.н., доцент
ВП «МФ КНУКІМ», м. Миколаїв

МІСТО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Вивчення міста як соціокультурного феномена сьогодні набуває великого значення. Це пов'язано з тим що, по-перше, продовжується процес урбанізації; по-друге, все більше стає актуальним питання підвищення соціокультурного рівня населення міста. Треба враховувати те, що місто є одним із базових елементів системи соціокультурної сфери.

Вивчення міста як соціокультурного феномена спонукає розглядати комплекс проблем буття та сучасної культури у цілому. Вивчення значної проблеми функціонування та розвитку культури вимагає також врахування її урбаністично-культурного аспекту, особливостей міського соціально-культурного середовища.

Західні дослідники (О. Конт, Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, Г. Тард, У Самнер, Г.Бокль, Т. Верлен) вважають, що урбанізація у країнах світу відбувається однаково, що є закономірним розвитком і функціонуванням суспільно-культурного життя міст. Дослідники дійшли висновку, що треба створювати загальну теорію міста, не обмежуючись вивченням окремих сторін міського життя.

Місто – відносно самостійний соціальний організм, так чи інакше, в тих чи інших масштабах злагоджена система з виробничою структурою та соціальною інфраструктурою. Поняття «**місто**» сформувалось у процесі історичного розвитку людського суспільства для визначення форми розселення людей на відміну від терміну «**селище**».

Місто – це також історично цілісна система розселення, сконцентрована на обмеженій території, яка має достатньо високу компактність і значну кількість мешканців, більшість яких не пов'язана із сільськогосподарською працею, і створює найбільш сприятливі умови для соціальної і культурної діяльності, виконує провідну роль стосовно оточуючого району.

Міський спосіб життя – це специфічний тип соціально значимої життєдіяльності індивідів і їх груп, своєрідність якого формується під впливом міста як особливого соціально-просторового середовища. Найважливіші ознаки міського способу життя: переважання вторинних контактів – ділових, короткочасних, анонімних зв'язків; зниження значення територіальних

спільностей і відмирання сусідських зв'язків та спілкування; наявність великої кількості груп за інтересами, багатоманітність культурних стереотипів; зменшення соціального значення сім'ї та передача багатьох її функцій різним інститутам, зниження народжуваності, перетворення великої сім'ї на нуклеарну, перевищення смертності над народжуваністю, послаблення зв'язків і залежностей між ріднею; зниження ролі традиції в регулюванні поведінки особистості внаслідок підвищення значення формального соціального контролю в цій галузі; нестійкість соціального статусу індивіда та підвищення соціальної мобільності.

Місто є не тільки результатом, а й умовою подальшого соціального розвитку, його соціально-культурна своєрідність статистично моделюється. Поняття «соціально-культурне середовище» дає змогу визначити якість міського середовища, стан його розвитку. Предметно-речові складові культурного середовища міста – це архітектурно і культурно освоєний простір, який має свою неповторну естетичну своєрідність, соціально-культурну будову і атмосферу, з яких формується культурний контекст місця, яке формує за своїм духом і соціальною спрямованістю тих, хто до нього входить. Це ті соціальні інститути, метою яких є творення, збереження і поширення цінностей культури та самі ці цінності, пам'ятки мистецтва тощо [3, с. 6].

Кожний предмет культури, задовольняючи якусь потребу, впливає на весь комплекс людських потреб, формує певні сутнісні людські якості. Особистісні складові культурного середовища чи його суб'єкти (і творці, і користувачі) – це різні соціальні групи за багатьма ознаками (соціально-класовою, професійною, освітньою, віковою тощо), які об'єднані культурними умовами, ступенем залучення до культури, відповідною більшою чи меншою діяльністю (слухання музики, участь у художній творчості).

Усе вище сказане дозволило зробити наступні висновки:

Слід підкреслити, що по-справжньому любити можна лише те, що ти знаєш. «Місто – не стіни, а люди», – так говорили у стародавні часи. У місті історія життя людей стає невідомою від історії «стін». Кожен будинок – німий, але він є красномовним свідком життя тих, хто колись самовпевнено вважався його хазяїном.

Місто «по-хазяйськи брало постояльців», а тепер зберігає пам'ять про них [1, с. 5]. Місто – це своєрідний текст. Його можна читати, як книгу. Для цього потрібно навчитися не тільки «дивитись», але й «бачити» [2, с. 5].

Мистецтво бачення міста, мистецтво загального інтересу до того, що більшість людей вважає просто «фоном» для свого існування, навколишнім середовищем», – це фокус, в якому можуть зійтися (цілком безкорисно) люди,

які наділені допитливістю.

Місто аксиологічно значущим, з точки зору культурологічної науки, досліджень у галузі туристичної сфери та краєзнавства, може стати далеко не відразу, але воно неминуче стане таким, якщо людина розвиває в собі естетичну пильність і етичну чуйність, толерантність та гордість за своє місто, у якому вона живе.

Список використаної літератури:

1. Красиков М. М. Краеведение как экзистенциальная проблема / М. М. Красиков // Материалы и тезисы научной конференции, посвященной 30-летию кафедры источниковедения и археологии ХГУ (II Астаховские чтения), 1–2 нояб. 1994 г. – Х., 1994. – С. 121–122.
2. Красиков М. М. Місто, яке ми втрачаємо / М.М.Красиков // Student's news: офіц. вестник профкома студентів НТУ «ХПИ». – 2009. – 25 сент. (№2). – С. 4– 6.
3. Малютин О. Город, который мы не должны потерять! / О. Малютин // Політехнік. – 2010. – 15 берез. (№7 – 8). – С. 6.